

Folketingets Forsvarsudvalg
Christiansborg

Folketingets Forsvarsudvalg har den 15. december 2023 stillet følgende spørgsmål nr. 36, som hermed besvares.

Spørgsmål nr. 36:

Vil ministeren kommentere henvendelsen fra Fredsinitiativet vedrørende amerikanske baser på dansk jord, jf. FOU alm. del – bilag 40 og herunder besvare de spørgsmål, der rejses i henvendelsen?

Svar:

Tove Jensen, Jan Mathisen og Birgit Sørensen fra Fredsinitiativet har stillet en række spørgsmål til Forsvarsudvalget vedrørende den bilaterale forsvarssamarbejdsaftale mellem Danmark og USA. Spørgsmålene besvares nedenfor.

1. *Suverænitetssafgivelse: Er Forsvarsudvalget oplyst om, at aftalen betyder afgivelse af suverænitet dvs. i denne sag delvis opgivelse af den danske stats selvstændighed i forsvars og sikkerhedspolitiske spørgsmål?*

Det fremgår af aftalens artikel 1, stk. 2, at alle amerikanske aktiviteter på dansk jord skal ske med fuld respekt for Danmarks suverænitet, dansk lovgivning og Danmarks internationale forpligtelser.

2. *Våbentyper? USA kan medtage Atomvåben, klyngebomber og andre våbensystemer, som FN har vedtaget forbudstraktater imod fordi de er unødvendigt skadevoldende eller rammer i flæng? Er der i aftalen taget forbehold for, at det må være en del af aftalen, som indgås, hvilke våbentyper, der kan og må være tale om?*

Intet i denne aftale ændrer dansk politik i forhold til oplagring eller deployering af atomvåben på dansk territorium.

Det fremgår specifikt af aftalens artikel 1, stk. 2, at alle aktiviteter i henhold til aftalen skal udføres med fuld respekt for Danmarks suverænitet, grundlov og forfatningsmæssige sædvane, lovgivning samt folkeretlige forpligtelser, herunder i forhold til oplagring af visse våbentyper på dansk territorium. Det gælder også i forhold til overholdelsen af Ottawa- og Oslo-konventionerne, som Danmark har underskrevet, og som forbyder brug, produktion, oplagring og overførsel af henholdsvis personminer og klyngevåben.

Dato: 11. januar 2024

Enhed: TANA
Sagsnr.: 2023/010288
Dok.nr.: 688336
Bilag: Ingen

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 9
1060 København K

Tlf.: +45 7281 0000
Fax: +45 7281 0300
E-mail: fmn@fmn.dk
www.fmn.dk

EAN: 5798000201200
CVR: 25 77 56 35

3. *Jurisdiktionen? Vil amerikanske soldater vil være underlagt amerikansk lov både når de færdes på basen og alle andre steder i landet? Hvis amerikanske soldater begår grov kriminalitet som for eksempel manddrab mod en dansk statsborger? Vil de amerikanske soldater i forbindelse med deres ophold i landet lære om dansk lovgivning – for eksempel om den danske samtykkelov i forbindelse med seksuelle forbrydelser?*

Det kan oplyses, at efter gældende NATO-regler retsforfølger USA amerikanske soldater eller civilt ansatte, der begår forbrydelser i Danmark som led i tjenesten eller mod amerikanske soldater, deres familiemedlemmer, civilt ansatte, amerikanske ejendom eller sikkerhed. Danmark retsforfølger som udgangspunkt amerikanske soldater eller civilt ansatte i alle andre tilfælde.

Med aftalen afstår Danmark som udgangspunkt fra at udøve sin ret til at retsforfølge amerikanske soldater eller civilt ansatte i alle tilfælde. Det vil således som udgangspunkt være USA, der retsforfølger amerikanske soldater eller civilt ansatte for alle strafbare forhold begået i Danmark. Danmark kan dog vælge at overtage retsforfølgelsen i konkrete tilfælde af særlig vigtighed for Danmark.

4. *Soldaterne har ret til at bære våben uden for baserne. Vil soldaterne ustraffet have mulighed for at udøve vold mod borgere, hvis de føler sig krænket og kan de ustraffet opløse demonstrationer – for eksempel mod amerikanske soldater i landet?*

Danske styrker har det primære sikkerhedsmæssige ansvar både på og særligt uden for de tre danske flyvestationer, der er omfattet af aftalen.

Det fremgår af aftalens artikel 6, stk. 1, at Danmark skal træffe de foranstaltninger, som måtte være nødvendige for at sikre og beskytte de amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører, pårørende og præpositioneret materiel og for at sikre og beskytte officielle amerikanske oplysninger. De danske og amerikanske militære myndigheder skal i medfør af bestemmelsen samarbejde om at sørge for denne sikkerhed og beskyttelse.

Aftalens artikel 6, stk. 2, bemyndiger amerikanske styrker til at udøve alle rettigheder og beføjelser, der er nødvendige for de amerikanske styrkers brug, drift og forsvar af samt kontrol over de aftalte anlæg og områder, herunder at iværksætte forholdsmæssige foranstaltninger til at opretholde eller genoprette orden og beskytte amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører og pårørende.

Udgangspunktet om, at Danmark har det sikkerhedsmæssige ansvar, ændrer ikke på amerikanske styrkers mulighed for magtanvendelse i tilfælde af nødværge og nødret, hvilket også gør sig gældende under gældende lovgivning.

5. *Betaling. Er det ifølge den kommende aftale USA eller Danmark, som skal betale for oprettelse eller/og ombygning af bygninger, vedligeholdelse og lignende udgifter?*

Det fremgår af aftalens artikel 3, stk. 8, at Danmark og USA som udgangspunkt hver især skal afholde deres forholdsmæssige andel af bygge- og udviklingsomkostninger samt drifts- og vedligeholdelsesomkostninger for de aftalte anlæg og områder, der stilles til rådighed til fælles brug.

Efter aftalens artikel 3, stk. 7, gælder, at USA som udgangspunkt er ansvarlig for bygge- og udviklingsomkostninger samt drifts- og vedligeholdelsesomkostninger relateret til de aftalte anlæg og områder, der eventuelt stilles til rådighed for de amerikanske styrkers eksklusive brug.

6. *Manglende oplysning og information. Basekampagnens opgave har i et halvt år i høj grad været information og oplysning om konsekvenserne af USA's baseaftale. Vi har erfaret, at de fleste danskere, som vi har talt med, intet vidste om, at der skal indgås en sådan aftale. Manglende information er et stort demokratisk problem. Hvilke planer er der, for at ændre på dette? Vi efterlyser transparens og åben debat.*

Regeringen annoncerede på et pressemøde den 10. februar 2022, at Danmark og USA ville påbegynde forhandlingerne om en bilateral forsvarssamarbejdsaftale. Fra den 19. april 2022 til den 15. september 2023 er der i alt gennemført fem forhandlingsrunder.

Den 19. december 2023 rådførte regeringen sig med Det Udenrigspolitiske Nævn og orienterede forsvarsforligskredsen om aftalen. Samme dag annoncerede regeringen på et pressemøde, at Danmark og USA er blevet enige om aftaleteksten. Aftalen blev offentliggjort i forbindelse med undertegnelsen den 21. december 2023.

7. *Uopsigelighed? Hvornår og hvem kan opsige aftalen. Der har været tale en 10-årig periode. Taler vi om uopsigelighed?*

Aftalen er uopsigelig i 10 år. Herefter kan aftalen opsiges skriftligt af begge parter med et års varsel.

Med venlig hilsen

Troels Lund Poulsen